

Analysavdelningen
Enheten för trygg energiförsörjning
Michael Pellijeff
016-544 21 58
michael.pellijeff@energimyndigheten.se

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Fördjupad kostnadsredovisning av uttagen försörjningstrygghetsavgift enligt förordningen (2008:1330) om vissa avgifter på naturgasområdet

1 Inledning

Denna rapport är en fördjupad kostnadsredovisning för de avgifter som Energimyndigheten tar ut med stöd av förordningen (2008:1330) om vissa avgifter på naturgasområdet (förordningen). Av redovisningen framgår vilka uppgifter myndigheten utför med stöd av förordningen, vad kostnaden för respektive uppgift beräknas uppgå till, hur kostnaderna beräknas utvecklas framöver samt om kostnaden är av karaktären engångskostnad eller löpande kostnad.

1.1 Nuvarande reglering

Enligt förordningen finansieras den del av Energimyndighetens verksamhet som sker enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen¹ (gasförsörjningsförordningen) samt enligt lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen genom en avgift s.k. försörjningstrygghetsavgift. Avgiften ska betalas av innehavare av en naturgasledning, lagringsanläggning eller förgasningsanläggning, som överför naturgas för andras räkning.

1.2 Uppdraget

Statens energimyndighet och Energimarknadsinspektionen fick den 20 mars 2014 i uppdrag av regeringen att gemensamt göra en översyn av förordningen. Översynen omfattar förordningens generella konstruktion och dess tillämpningsområde. Vid behov ska förslag till författningsändringar redovisas. Myndigheterna ska redovisa uppdraget i en samlad rapport till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 1 december 2014.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 av den 20 oktober 2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG.

Därutöver fick myndigheterna i uppdrag att var för sig lämna en fördjupad kostnadsredovisning för de avgifter som respektive myndighet nu tar ut med stöd av förordningen. I detta ingår att redovisa vilka specifika uppgifter myndigheten utför med stöd av förordningen, vad kostnaden för respektive uppgift beräknas uppgå till, hur kostnaderna beräknas utvecklas framöver, samt om kostnaden är av karaktären engångskostnad eller löpande kostnad. Denna del av uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 9 juni 2014. Det är denna del av uppdraget som här avrapporteras.

1.3 Avgränsningar

Uppdraget har ett tydligt framtidsperspektiv: vilka uppgifter utför myndigheten med stöd av förordningen och hur beräknas kostnaderna utvecklas framöver. Redovisningen inleds därför med en redogörelse för beräknade kostnader under åren 2014–2016. För att visa hur arbetet med trygg naturgasförsörjning utvecklas över tiden följer därefter redogörelser för åren 2013, 2012 och 2011. Redogörelsen börjar 2011 mot bakgrund av att försörjningsförordningen trädde i kraft i december 2010.

2 Beräkning av kostnader

Den del av verksamheten vid Energimyndigheten som sker enligt försörjningsförordningen för gas samt enligt lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen ska vara avgiftsfinansierad. Kostnaderna för denna verksamhet kan delas in i:

- Personalkostnader som omfattar löner, lönebikostnader samt overheadkostnad.
- Resor, möten samt kompetensutveckling
- Köpta konsulttjänster.

2.1 Personalkostnader

Personalkostnaderna grundas på de antal timmar som Energimyndighetens medarbetare arbetar med uppgifter enligt gasförsörjningsförordningen. Myndighetens medarbetare redovisar sina timmar på speciella projektkoder för detta arbete. Därefter tas en schablonkostnad ut för varje redovisad timme. För 2013 var den kostnaden 880 kr per timme. Denna kostnad utgörs av en schablonmässig lönekostnad à 460 kr per timme samt overheadkostnader à 420 kr per timme.

För 2012 var kostnaden 870 kr per timme och för 2011 850 kr per timme.

Det finns medarbetare som arbetar med närliggande frågor som i viss mån stödjer verksamheten som behörig myndighet. Dessa redovisar inte sin tid på ovan nämnda projektkoder.

2.1.1 Overheadkostnad

I overheadkostnaderna ryms kostnad för gemensam overhead och mellanoverhead. Gemensam overhead är kostnader för myndighetsledning och gemensamma resurser för att stödja kärnverksamheten. I mellanoverhead ingår administrativa kostnader för stöd till verksamheten på avdelningarna och enheterna. Det handlar om chefer som ansvarar för att styra och följa upp arbetet och se till att medarbetarna får den information och kompetensutveckling som behövs m.m. Det handlar också om administrativt stöd som medarbetare har tillgång till. Exempel på kostnader som ingår i overhead:

- Styrning och ledning
- Central ekonomihantering
- Gemensamt IT
- Lokalkostnader
- Kommunikation
- Upphandling
- Juridik

För år 2013 var kostnaden för overhead 420 kr/h.

2.2 Resor, möten samt kompetensutveckling

Kostnader för resor i samband med möten med svenska intressenter, utländska intressenter samt möten i Bryssel i gruppen för samordning av gasförsörjningen. I posten ingår även traktamenten och andra ersättningar i samband med dessa resor. Även kompetensutveckling ingår i denna post.

2.3 Köpta konsulttjänster

I denna post ingår kostnader för köp av externa konsulttjänster. De tjänster som har upphandlats gäller expertkunskap för krishantering samt juridiskt stöd.

3 Beräknade kostnader för åren 2014–2016

Energimyndigheten har budgeterade kostnader för aktiviteter som ska finansieras av försörjningstrygghetsavgiften på 7 000 tkr per år för åren 2014–2016. Detta är en markant ökning mot tidigare år. Anledningen är främst att Energimyndigheten inte längre har möjlighet att delegera uppgiften att tillkännage någon krisnivå. Därutöver tillkommer bland annat att myndigheten måste etablera adekvata åtgärder för försörjningstrygghet av gas för Stockholms gassystem enligt gasförsörjningsförordningen.

3.1 Löpande aktiviteter för gasförsörjningsförordningen

Enligt förordning (2012:275) om trygg naturgasförsörjning är Energimyndigheten behörig myndighet enligt gasförsörjningsförordningen. Den senare stipulerar att

den behöriga myndigheten är ansvarig för att säkerställa genomförandet av de åtgärder som fastställts i förordningen.

Krishantering kan delas in i tre huvuddelar: före-, under- samt efterperspektiv. Tyngdpunkten i den följande redovisningen ligger på föreperspektivet. Under och efterperspektiven behandlas i avsnitt 3.1.10.

3.1.1 Riskbedömning

Den behöriga myndigheten ansvarar för att det alltid finns en aktuell bedömning av riskerna för en tryggad gasförsörjning i sin medlemsstat (art 9, riskbedömning). Riskbedömningen ska uppdateras senast vartannat år utom om omständigheterna kräver att det görs oftare. Under 2014 ska riskbedömningen uppdateras.

3.1.2 Förebyggande åtgärdsplan och krisplan

Den behöriga myndigheten ansvarar för att det alltid finns en aktuell förebyggande åtgärdsplan och en krisplan på nationell nivå (art 4). Dessa planer ska uppdateras senast vart annat år utom om omständigheterna kräver att det görs oftare. Under 2014 ska den förebyggande åtgärdsplanen och krisplanen uppdateras.

3.1.3 Grupp för samordning av gasförsörjning

Rollen som behörig myndighet innebär att myndigheten medverkar i gruppen för samordning av gasförsörjningen (art 12). Gruppen har till syfte att underlätta samordningen av åtgärder för trygg gasförsörjning inom EU. Exempelvis ska gruppen i samband med en kris höras samt bistå kommissionen. Gruppen har normalt möten fyra gånger per år i Bryssel. I samband med en kris kan mötesfrekvensen komma att ökas.

3.1.4 Normer för infrastruktur

Sverige har ett undantag från den s.k. N-1 normen (art 6). Senast under 2018 ska Sverige översända en rapport till kommissionen med uppgifter om situationen avseende de villkor som finns för undantaget (art 6.10). Ett av dessa villkor är att Sverige ska säkerställa regelbundna marknadstester för infrastrukturinvesteringar och offentliggöra resultatet av dessa tester. Regeringen har i förordningen (2012: 275) om trygg naturgasförsörjning givit i uppdrag till behörig myndighet att genomföra sådana marknadstester. En sådan marknadstest planeras att genomföras under 2015 och 2016.

3.1.5 Prioritering av gasförbrukare vid förbrukningsreduktion

I den nationella krisplanen framgår i vilken ordning gasförbrukare ska få sin gasförsörjning reducerad. Förbrukarna är fördelade i sju prioriteringsklasser. Under 2012 genomfördes en första planeringsomgång med ledningsinnehavare tillsammans med områdesansvariga och Energimyndigheten. Resultatet av planeringsomgången var att alla gasförbrukare klassades i de sju grupperna.

Under 2015 planerar Energimyndigheten se över grunderna för prioriteringen och även genomföra en förnyad planeringsomgång med samma intressenter. Syftet är att fastställa att klassningen är aktuell och kan nyttjas vid behov.

3.1.6 Företagsplaner och tillsyn

Regeringen har i förordningen (2012:275) om trygg naturgasförsörjning bemyndigat Energimyndigheten att meddela föreskrifter om skyldigheter för naturgasföretag och företag som förbrukar naturgas att upprätta samt följa en förebyggande åtgärdsplan och en krisplan för företagets verksamhet. Energimyndigheten har fastställt sådana föreskrifter (STEMSF 2012:4) och cirka 60 företag omfattas av dessa föreskrifter.

Energimyndigheten utövar tillsyn dels över att EU-förordningen och de åtgärdsplaner och krisplaner som har upprättats enligt förordningen följs, dels över att den svenska lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Enligt den genomförandeplan för tillsyn som har fastställts av myndigheten ska tillsyn påbörjas under 2014 och därefter fortlöpa de följande åren.

3.1.7 Uppgift att tillkännage krisnivå

Genom ändring av Naturgaslagen (2005:403) lämnade Affärsverket svenska kraftnät (SvK) naturgasverksamheten och Swedegas AB blev systembalansansvarig för det västsvenska naturgassystemet. Naturgaslagen ändrades i denna del den 1 juni 2013. När SvK var systemansvarig myndighet kunde Energimyndigheten delegera uppgiften att tillkännage någon krisnivå. Energimyndigheten har inte fått möjlighet att delegera denna uppgift till Swedegas. Därför har Energimyndigheten skapat en egen förmåga att kunna tillkännage krisnivå med kort varsel dygnet runt. 7-8 personer ska vara utbildade och vara inskolade i verksamheten, för var för sig kunna fatta ett självständigt beslut om att någon krisnivå ska gälla.

3.1.8 Stockholms stadsgassystem och andra isolerade naturgassystem

Åtgärderna i förordning (EU) nr 994/2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen kan träffa Stockholms stadsgassystem och andra isolerade naturgassystem, vilket innebär att riskbedömningen samt de nationella planerna ska utökas med detta system. Även om samtliga åtgärder och krav i förordningen inte träffar gassystemet i Stockholm i sin helhet så behöver Energimyndigheten arbeta med försörjningstrygghetsaspekterna för Stockholms stadsgassystem och andra isolerade naturgassystem.

3.1.9 Utbildning och övningsverksamhet

För att utveckla och upprätthålla förmågan att hantera kriser samt att validera den, behöver övningar genomföras.

För perioden 2014-16 kommer insatser att krävas, eftersom alla berörda på myndigheten är relativt nya i sina befattningar och Energimyndigheten därtill är en relativt övningsovan organisation. Utbildningar behöver skapas/utvecklas, scenarier behöver utarbetas, övningar behöver planeras, genomföras och uppföljas. Övningar kommer att genomföras både internt på myndigheten och i samverkan med relevanta branschaktörer.

3.1.10 Krishantering

I avsnitt 3.1.1 till 3.1.9 har uppgifter som i huvudsak görs inför en kris redovisats. Kriser inträffar inte med regelbundenhet men inträffar likväl. Insatser under en kris är situationsberoende men omfattar ofta informationsinhämtning utöver det normala, analys, beslutsfattande, samverkan, mm.

Efter en kris ska lärdomar dras för att utveckla förmågan att hantera kriser. För det fall faktisk krishantering blir aktuell minskar behovet av övningsverksamhet.

3.2 Aktiviteter med relevans men som inte belastar försörjningstrygghetsavgiften

Myndigheten bedriver verksamheter som stödjer uppgiften att vara behörig myndighet utan att dessa verksamheter kostnadsförs och belastar försörjningstrygghetsavgiften.

3.2.1 Kontinuerlig kunskapsutveckling och uppdaterad lägesbild

Energimyndigheten ska ha god kunskap om samhällets förutsättningar att upprätthålla en trygg energiförsörjning, inklusive förmågan att hantera störningar, samt löpande presentera lägesbilder.

Lägesbilder och kunskapssammanställningar baseras på kontinuerlig omvärldsbevakning och analys samt ett strukturerat arbete som utvecklar kunskapen om bl.a. styrkor, svagheter, möjligheter, hot, risker, genom detaljerade och systemövergripande studier.

3.2.2 Informationsutbyte och samordning genom samverkansfora

Energimyndigheten ska bidra kontinuerligt, genom samverkan med andra berörda aktörer, till en gemensam helhetssyn kring förutsättningarna för en trygg energiförsörjning.

Genom nationell och internationell samverkan uppfylls såväl myndighetens som andra aktörers behov av resurseffektiv omvärldsbevakning, kunskapsinhämtning och samordning.

3.2.3 Kunskapsspridning

Energianvändare samt lokalt och regionalt geografiskt områdesansvariga inom Sveriges krisberedskapssystem ska vara välinformerade om egna möjligheter och skyldigheter att bidra till en trygg energiförsörjning genom ett strukturerat och målgruppsanpassat kommunikations- och informationsarbete i ett användarperspektiv.

Aktiviteter syftar till att hjälpa energianvändare, kommuner och länsstyrelser att inom ramen för det egna ansvaret förebygga och lindra störningar i energiförsörjningen.

3.2.4 Utveckla samhällets förmåga att förebygga och lindra konsekvenser av störningar och avbrott i energiförsörjningen

Energimyndigheten utvecklar kontinuerligt verktyg och arbetssätt syftande till att förbättra samhällets förmåga att resurseffektivt utnyttja/hantera styrkor, svagheter, möjligheter och hot avseende en trygg energiförsörjning.

3.2.5 Energikrisberedskap

Energimyndigheten ska hantera uppgifter inom samhällets krisberedskap resurseffektivt och med hög kvalitet och kan vid behov tillgodose högre ställda krav på förstärkt krishanteringsförmåga, genom en god grundförmåga och en kontinuerligt utvecklad förmåga att agera vid störningar i energiförsörjningen.

Inom detta område finns funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) som inrättades på myndigheten bland annat mot bakgrund av att myndigheten fick ansvaret som behörig myndighet på gasområdet. Det ska noteras att TiB är avsedd att nyttjas även för aktiviteter mm som inte berör myndighetens ansvar som behörig myndighet. Av utredning som föregick beslutet att inrätta TiB framgår att de årliga kostnaderna för funktionen bedömdes till cirka 1 MSEK per år.

3.3 Aktiviteter 2014

Planerade aktiviteterna samt bedömda kostnader, som i huvudsak utgörs av myndighetens kostnader för egen personal, för 2014 framgår av följande tabell:

Aktivitet	Kostnad (tkr)
Uppdatering av riskbedömningen	940
Uppdatering av den nationella förebyggande åtgärdsplanen och krisplan	1 050
Medverkan i gruppen för samordning av gasförsörjningen	130
Företagsplaner och tillsyn	250
Utveckling och upprätthållande av myndighetens krishantering	2 650
Stockholms stadsgassystem och andra isolerade naturgassystem	1 300
Utbildning och övningsverksamhet	400
Övrigt	250
Totalt	6 970

Förutom de redan tidigare planerade aktiviteterna har Rysslandskrisen samt regeringsuppdraget att genomföra en översyn av förordningen av vissa avgifter på naturgasområdet tillkommit under året.

3.4 Aktiviteter 2015

Planerade aktiviteter samt bedömda kostnader under 2015 framgår av följande tabell:

Aktivitet	Kostnad (tkr)
Medverkan i gruppen för samordning av gasförsörjningen	130
Marknadstester	530
Styrgas	700
Tillsyn av naturgasföretag och företag	540
Utveckling och upprätthållande av myndighetens krishantering	2 650
Försörjningstrygghet för naturgassystem utöver det västsvenska naturgassystemet (isolerade naturgassystem)	1 300
Utbildning och övningsverksamhet	750
Övrigt	250
Totalt	6 850

Det kan förväntas att kommissionen kommer att föreslå förändringar av gasförsörjningsförordningen vilket kommer att leda till förhandlingar baserat på förslagen. Detta kommer att leda till insatser för myndigheten under 2015 att stödja departementet i förhandlingsarbetet.

3.5 Aktiviteter 2016

Planerade aktiviteter samt bedömda kostnader under 2016 framgår av följande tabell:

Aktivitet	Kostnad (tkr)
Uppdatering av riskbedömningen	930
Uppdatering av den nationella förebyggande åtgärdsplanen och krisplan	1 070
Medverkan i gruppen för samordning av gasförsörjningen	130
Marknadstester	350
Tillsyn av naturgasföretag och företag	540
Utveckling och upprätthållande av myndighetens krishantering	2 650
Stockholms stadsgassystem och andra isolerade naturgassystem	900

Utbildning och övningsverksamhet	530
Övrigt	250
Totalt	7 350

4 Redovisning av kostnader för tidigare år

4.1 Redovisning av kostnader för år 2013

För 2013 har Energimyndigheten kostnader på totalt 3 233 tkr. Dessa är fördelade på 2 286 tkr i personalkostnader (2 596 timmar, 880 kr per timme), 180 tkr i kostnader för resor, möten samt kompetensutvecklande samt 766 tkr i köpta konsulttjänster.

Under 2013 har uppdateringar gjorts av nationell förebyggande åtgärdsplan samt krisplan. Dessutom har en riskbedömning gjorts för Stockholm Gas verksamhet genomförts. Förmågan att tillkännage krisnivå har utvecklats inom Energimyndigheten. Under 2013 blev denna förmåga inte fullständigt uppbyggd utan arbetet fortsätter under 2014.

Under våren 2013 tillkännagav Energimyndigheten tidig varning på grund av händelser i Danmark.

Under 2013 redovisades tid som har lagts på IEA:s naturgasverksamhet men arbetet med IEA ska inte finansieras med naturgasavgiften. Detta har korrigerats från och med 2014. Under 2013 har tiden som lagts på IEA:s naturgasverksamhet bedömts uppgå till cirka 150 timmar.

Till engångskostnader kan kostnaden för att genomföra en riskanalys för Stockholm Gas hänföras (564 tkr).

Kostnadsslag	Kostnad (SEK)
Personalkostnader	2 286
Resor mm.	180
Konsulttjänster	766
Summa	3 232

4.2 Redovisning av kostnader för år 2012

För 2012 har Energimyndigheten redovisat kostnader på totalt 1 961 tkr (2 255 timmar, 870 kr per timme). Redovisningen detta år omfattar endast personalkostnader.

En fördjupad analys ger vid handen att kostnader för köpta konsulter uppgick till 1 092 tkr. Under 2012 genomfördes arbete med nationell förebyggande åtgärdsplan samt krisplan med stöd av expertkonsulter. Därtill utnyttjades konsulter för det föreskriftsarbete som påbörjades under 2011 och som slutfördes under 2012. Större delen av dessa kostnader kan bedömas vara av engångskaraktär. Utöver ovan nämnda aktiviteter genomfördes också arbete med prioritering av gasanvändare.

Kostnadsslag	Kostnad (SEK)
Personalkostnader	1 961
Konsulttjänster	1 092
Summa	3 053

4.3 Redovisning av kostnader för år 2011

För 2011 har Energimyndigheten redovisat kostnader på totalt 1 854 tkr (2 182 timmar, 850 kr per timme). På samma sätt som för redovisningen för 2013 och 2012 omfattas redovisningen för 2011 endast av personalkostnader.

En fördjupad analys ger vid handen att kostnader för köpta konsulter uppgick till 870 tkr. Under 2011 påbörjades arbetet för att utveckla nationell förebyggande åtgärdsplan samt krisplan. Även föreskriftsarbetet inleddes under 2011. Vid bägge arbetena utnyttjades konsultstöd.

Kostnadsslag	Kostnad (SEK)
Personalkostnader	1 854
Konsulttjänster	870
Summa	2 724